

KARAMANOĞULLARI DÖNEMİNDE AKSARAY'DA İSKÂN ve MAHALLELER

Dr. Nevzat TOPAL*

ÖZ: Aksaray eski bir yerleşim biriminin üzerinde olmakla birlikte, Türkler tarafından adeta yeniden kurulan bir Selçuklu şehridir. Diğer şehirlerde olduğu gibi şehrin kuruluş ve gelişmesinde cami/mescid ve tekke/zaviye gibi yapıların oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Şehrin Karamanoğulları zamanında da gelişmesini sürdürdüğü görülmektedir. Söz konusu eserlerden şehrin Karamanoğulları devrindeki gelişimi ve iskan seyri kısmen tespit edilebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karamanoğulları, Aksaray, Şehir, İskan, Mahalle

Settlement And Neighborhoods In Karamanoğulları Period

ABSTRACT: Aksaray is virtually a re-established Seljuk city although being on an old settlement. It is known that, as it is in other cities, constructions like mosque/masjid and tekke/small dervish lodge are quite important in the establishment and development of the city. The city is seen to have maintained its development in also the Karamanoğulları period. The development of the city in Karamanoğulları period and the course of settlement can partly be determined through the works mentioned.

Key Words: Karamanoğulları, Aksaray, City, Settlement, Neighborhood

Şehrin Kuruluşu: Aksaray, doğuda Nevşehir, güneydoğuda Niğde, batıda Konya, kuzeydoğuda Kırşehir ve kuzeybatıda Ankara ile çevrilidir. Aksaray, Melendiz Dağı'ndan doğarak Tuz gölüne dökülen Ulurmağın ovada geniş bir plato oluşturduğu yerde kurulmuştur (Şahin, 1989: 291). Kuzey batısında, il topraklarının çoğunluğunun yer aldığı Tuz Gölü havzası bulunur. Tuz gölü ve ovanın doğusunda, Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda, Koca Dağlar bulunmaktadır. Bu silsilenin en yüksek zirvesi Ekecik dağı, 2133 m. yüksekliktedir. Ovanın güneydoğu-

* Niğde Üni., Fen-Edebiyat Fak. Tarih Böl., **El-mek:** nevzattopal@hotmail.com

sunda volkanik Melendiz Dağları bulunur (Özkan, 1994: 159). Aksaray'ın güney doğusunda bulunan 3268 m yüksellikteki Hasan Dağı, bu şehirle özdeşleşmiştir. Nasıl ki Kayseri denildiği zaman Erciyes Dağı akla gelirse, Aksaray denildiği zaman da Hasan Dağı hatıra gelmektedir (İzbrak, 1952: 12). Ovanın güneyinde ise yaylaların (Obruk, Haydar, Çağşak, Ali Ağa Obası, Yeni Yayla ve Kemerseki) yer aldığı Obruk platosu bulunmaktadır (Özkan, 1994: 159).

Selçuklular, umumiyetle, Anadolu'da yeni şehir kurmak yerine öncekilerini imar etmişlerdir. Konya (*Iconium*), Kayseri (*Caesareia*), Sivas (*Sebasteia*) gibi halen kullanılmakta olan şehir isimleri de, Selçuklu şehirlerinin bir Bizans şehrinin üzerinde veya hemen yakınında onunla irtibatlı bir sahada kurulduğuna delalet etmektedir (Akşit, 2003: 120). Aksaray Bölgesinin Neolitik çağdan (M.Ö. 8000-5500) günümüze kadar kesintisiz iskan sahası olduğunu bilinmekte ise de, şehrin kimler tarafından ne zaman kurulduğu kesin olarak belli değildir (Özkan, 1994: 164). Antik devirde “*Garsaura*” diye anılan şehrin, Hititler döneminde önemli bir merkez olan “*Kursaura*” ile aynı yer olduğu ileri sürülmektedir (Şahin, 1989: 291). Hitit metinlerinde “*Kurşaura*” (Tezcan, 1958: 517), Asur ticaret kolonileri zamanında “*Şinuhti*” kentinin Aksaray şehri ile alakalı olduğu iddia edilmektedir (Özkan, 1994: 167). M.Ö. 713 yılından itibaren Asurlar, Frigler, Lidyalılar, Medler ve Perslerin bölgede hüküm sürdüğü görülür (Özkan, 1994: 167). Strabon, Kapadokya kralı Archelaos (M.Ö. 36-M.S. 17) tarafından “*Archelais*” adıyla yeniden kurulmuş küçük bir kasaba olduğunu söyler (Strabon, 2000: 7). Şehir, daha sonra Roma kolonisi haline gelmiştir “M.S 17” (Özkan, 1994: 169). W. M. Leake, bunun eski Colonia Archelais olduğunu belirtmektedir (Leake, 1976: 75). Türkler Anadolu'ya geldikleri zaman kentlerin harap olduğu bilinen bir gerçektir. Türkler harap vaziyette buldukları kentleri imar edip bazı yeni kentler kurmuşlardır (Tuncel, 1981: 337). Aksaray, Selçuklular tarafından adeta yeniden kurulmuştur (Anonim, 1952: 38; Aksarâyî, 2000: 23; Katip Çelebi, 1145: 620; Oral, 1962: 223; Turan, 1996: 233).

II Kılıç Arslan, Aksaray'a çok önem vermiştir. Camiler, kervansaraylar, bedestenler yaptırmış ve kalesini tahkim ettirmiştir. Şehre, seyitler, gaziler, alimler, tüccarlar getirterek yerleştirmiş ve adeta şehri yeniden kurmuştur. Şehre gayri Gayrimüslimlerin, hüviyet ve asaleti belirsiz kimselerin girmesine müsaade etmemiştir (Oral, 1962: 223; Kuban, 1968: 63).

Anadolu Selçuklu Devleti'nin (1318) yıkılışından sonra Anadolu'nun büyük bir kısmı İlhanlılar'a geçmiştir. Aksaray, 1318 tarihinde Eretnalılar'a (Göde, 1994: 32, 38), 1366/67 tarihinde Karamanoğulları'na (Sümer, : 457), 1394 tarihinde Kadı Burhaneddin'e (Yücel, 1970: 127), 1397/98 tarihinde Osmanlılar'a (Aşık Paşaoğlu, 1992: 64), Ankara Sava-

şından sonra tekrar Karamanoğulları'na ve 1469/70 yılında ise yine Osmanlılar'a geçmiştir(Şahin, 1989: 292).

Mahalle Sayısı: “Konaklanan yer” manasına gelen bu kelime şehirlerin bir semti için kullanılmıştır. Şehirler mahalle adında alan küçük birimlere ayrılmaktadır. Şehirlerde, mahallelerin, fizikî ve sosyal birim olarak önemli rolleri vardır (Ergenç, 1980: 104). Şehirlerin temel idarî birimlerini oluşturan mahalleler, umumiyetle bir mescid veya bir caminin etrafında çok sayıda evlerden meydana gelmektedir (Ergenç, 1980: 103, Ergenç, 1981: 1270; Ergenç, 1984: 69). Başka bir ifadeyle mahalle, birbirini tanıyan, birbirlerinin davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma içinde olan fertlerin bir arada yaşadıkları şehrin bir bölümüdür (Kuban, 1968: 60-61; Ergenç, 1980: 104; Ergenç, 1984: 69). Selçuklular Devrinde dokuz mahalle ismi tespit edilmektedir¹. Karamanoğulları Devrinde ise, 1476 tarihli vakıf defterine göre 11 mahalle ismi zikredilmektedir². Selçuklulardan itibaren mevcut olan Darü’ş-şifa, Taş Pazarı, Bölücek, Meydan ve Bab-ı Konya Mahallelerinin de Karamanoğulları Devrinde mevcut olduğunu dikkate aldığımızda mahalle sayısı 16’ya çıkmaktadır.

Selçuklular devrinde şehrin tahmini nüfusunun 6.000 (Topal, 2006: 61-69) civarında olduğu tahmin edilmekte ise de, Karamanoğulları zamanındaki nüfus hakkında yeterli bilgiler yoktur. Ancak, Beylikler devrindeki mücadelelerin şehrin nüfusu üzerinde olumsuz tesirler yaptığı anlaşılmaktadır. Bu dönem hakkında önemli bilgiler veren Esterebâdî, Kırşehir ve Aksaray’ın tahrip edildiğinin belirtmektedir. Esterebâdî, “*Kırşehir ve Aksaray gibi şehir ve vilayetlerde asilerin ve zorbaların mahalle ve sokaklara dökülmeleri, istedikleri her şeyi yaparak, karışıklığı sürdürmeleri, onlara engel olup, onları defedecek birinin bulunmaması, bu şekilde büyük şehirlerin yıkılıp viran olması, şehirlerin büyük fakirlik içine düşmeleri, köy ve mezraların yırtıcı ve vahşi hayvanların tuzak kurdukları yer, mahsullerin zayi, yolların ve kervansarayların kapalı ve kullanılmaz olması demektir.*” şeklinde belirtmektedir (Esterebâdî, 1990: 93). XIV asrın ortalarından itibaren, beylerin kendi merkezlerini oluşturması ile, Aksaray’ın Konya ve ülkenin doğusu ile münasebetlerine bağlı olarak, süren canlılığı geriledi. Surların dışındaki mahalleler küçüldü ve neticede kale cami genişletilerek ulu cami haline getirildi (Baykara, 1996: 50). Şehrin kalesinin Beylikler devrindeki mücadeleler sırasında hem tahrip hem de tamir edildiği bilinmektedir³. Eretnalı Mehmed Bey’in

¹ Debağlar, Boyacı Ali, Darüşşifa, Taşpazar, Bölücek, Minare, Kiçi Kapu, Meydan ve Bab-ı Konya. (Topal, 2006: 31).

² Emirza Bey, Dabaklar, Minare, Mevlânâ Yakup, Emir Fakih, Hatib, Kerim Hasan, Paşacık, Çeşme, Boyacı Ali ve Kiçi Kapı mahalleleri. (Uzluk, 1958, 58-60).

³ Esterabâdî, Eretna Sultanı Ali’nin, Moğol Beyi Babükoğlu idaresinde Aksaray üzerine

ölümünden sonra vuku bulan taht kavgaları sırasında birçok şehrin harabeğe çevrildiği görülmektedir. Bu durum geniş halk kitlelerinin güney ve batı Anadolu'ya göç etmelerine sebep olmuştur. Bilhassa Kırşehir ve Aksaray, en fazla zarar gören şehirler olmuştur (Yücel, 1970: 23). Şehir nüfusunu etkileyen diğer bir hadise de Karamanoğlu-Osmanlı mücadelesidir (Yörük, 2005: 44-47).

Ankara Savaşı'ndan sonra, Karamanoğulları'nın şehre yeniden hakim olmasıyla, durumun değiştiği görülür. XV. yüzyılın başlarından, itibaren mimarî eserlerde bir artış, bu durumu teyit etmektedir. Selçuklular zamanında mevcut eserler ve mahallelere yenilerinin eklendiği görülür. II. Mehmed zamanında hız kazanan Osmanlı-Karamanoğlu mücadelesi, şehrin bu gelişmesini yeniden aksatmıştır. Şehrin 1469/70 yılında Osmanlı'ya geçmesi ile nüfus da ciddi bir düşüş yaşamıştır. Fatih, İstanbul'un fethini müteakip, boşalan şehri yeniden şenlendirmek için Anadolu'ya fermanlar yollamış ve şehre Türk nüfusu yerleştirilmeye başlanmıştır. Bu iskan politikası çerçevesinde Osmanlı'ya karşı gaile yaratan ve asayiş bozan Aksaray halkının İstanbul'a, bugün Aksaray adıyla bilinen semte, nakledildiği bilinmektedir⁴. XVI. asrın başından itibaren boşalan şehrin yeni sakinler kazandığını görüyoruz (Texier, 2002: III, 105).

Mahallelerin Kuruluşu: Mahallelerin büyük bir kısmının nüvesini cami/mescid gibi dinî yapıların oluşturduğu bilinir. *Emirza Bey Mahallesi*'nin (Uzluk, 1958: 58) çekirdeğini, adı geçen şahıs tarafından inşa ettirilen, mescid oluşturmaktadır⁵. Emirza Bey, Karamanoğlu Mehmed Bey'in oğludur (Konyalı, 1974: II, 1536). Yine *Emir Fakih Mahallesi* (Uzluk, 1958: 59)⁶ aynı şekilde oluşmuştur. *Kerim Hasan, Mevlana Yakub, Paşacık, Boyacı Ali, Hatip* (Uzluk, 1958: 59) mahallelerinin çekirdeğini de, adı geçen şahısların kurduğu, mescidler oluşturmaktadır. Boyacı Ali mahallesinin Selçuklulardan itibaren mevcut olduğu bilinir

yürüdüğünü; veziri Kadı Burhaneddin'e de kalenin kapısı önünde savaşma görevini verdiğini belirtmektedir. (Esterâbadî, 1990: 145); Şikari'nin eserinde; Karamanoğulları ile Eretnalılar arasında vuku bulan bir savaşta kalenin yıkıldığını (Şikari, 1946: 156); aynı yazar Karaman oğlu Mehmed ile Kadı Burhaneddin arasındaki hadiselerden bahsederken kalenin Karaman oğulları tarafından kuşatılmasını anlatmaktadır. (Şikari, 1946: 178); Kale 1394 tarihinde Kadı Burhaneddin (Esterâbadî, 1990: 427-428), 1406 yılında Karamanoğlu Mehmed Bey tarafından tamir ettirilmiştir. (Akyurt, 1941: 109; Konyalı, 1973: 274; Konyalı, 1974: I, 1054).

⁴ Şahin, 1989: 291; Fatih, İshak Paşa'ya "Aksaray'dan evler süresin İstanbul'a getiresin" şeklinde bir emir vermiş, bunun üzerine Aksaray halkının bir kısmı, İstanbul'a, bugünkü Aksaray adı verilen semte iskan ettirilmiştir. (Aşık Paşaoğlu Tarihi, 1992: 147).

⁵ Emirza Bey Karamanoğlu Mehmed Bey'in oğlu İbrahim Bey'in kardeşi olduğu görülmektedir. (Konyalı, 1974: II, 1536).

⁶ Şeyh Efendi ve Kalem Pazarı adıyla da bilinmektedir. (Konyalı, 1974: I, 716).

(Topal, 2006: 31). Adı gecen diğer mescid ve mahalle isimleri ise, ilk olarak 1476 tarihli vakıf defterinde tespit edilebilir. Bu mahallelerin XV. yüzyılın ilk yarısında kurulmuş olması kuvvetle muhtemeldir. Mahallelerin kuruluşunda tekke ve zaviyelerin de önemli olduğu bilinmekte ise de, yapıların ismiyle anılan bir mahalle görülmemektedir⁷. *Kiçi Kapu, Debbağlar, Bab-ı Konya, Meydan, Bölücek, Minare, Taşpazarı ve Darü'ş-şifa* Mahallelerinin Selçuklular zamanından itibaren mevcut olduğu görülür (Topal, 2006: 31-33).

Selçuklu şehirlerinde mahallelerin etnik ve dinî faktörlere göre bölündüğü bir gerçektir (Baykara, 1985: 45). Ancak, şehrin kuruluşunda da belirtildiği üzere, II. Kılıç Arslan Aksaray'da Gayrimüslimlerin ikamet etmelerine izin vermemişti (Oral, 1962: 224; Turan, 1953: 85-86). XVI. yüzyılda da Gayrimüslimlere ait bir mahallenin bulunmaması bu hususu teyit etmektedir (Yörük, 2005: 48). Claude Cahen de Aksaray'da İslâm modeline göre bir kent kurulduğunu ifade etmektedir (Cahen, 2000: 163). Mahalleler, gerek Selçuklu ve gerekse Karamanoğulları döneminde Türk ve Müslümanlardan oluştuğu görülür.

Mahallelerin Gelişim Seyri: Türklerden evvelki vaziyeti hakkında yeterli bilgi bulunmayan şehrin, Selçuklular devrinde geliştiği su götürmez bir gerçektir. Diğer şehirlerde olduğu gibi mahallelerin sur içinde ve sur dışında olmak üzere teşekkül ettiği bilinir. (Akşit, 2003: 124). Niğdeli Kadı Ahmed, “ *Kale dışında ise ayrıca mahalleleri ve varoşları vardı.*” şeklinde bilgi vermektedir (Oral, 1962: 223; Kuban, 1968: 63). Onun vermiş olduğu bilgilerden sur dışındaki mahallelerin Selçuklular devrinden itibaren mevcut olduğu anlaşılmaktadır.

Yeri ve sayısı hakkında kaynaklarda bir kayıt yok ise de, sur içinde en az 2 mahallenin kurulmuş olduğu anlaşılıyor. Bunlardan biri Ulu Camii civarındadır (Çetintürk, 1986: 2; Görür, 1991: 93). I. Mesud (1116-1155) zamanında yapılan Ulu Camii, bir mahallenin kurulmasına zemin hazırlamıştır⁸. Selçuklular devrinden itibaren sur içindeki mevcut diğer mahalle ise, Minarecik mahallesidir (Uzluk, 1958: 59).

Şehrin gelişimi, mimarî eserlerden hareketle kısmen izah edilebilmektedir. XIII. asrın başlarında inşa edilen Eğri Minare Cami'nden anlaşıldığına göre, sur dışındaki ilk yerleşim birimi surun kuzeybatı yönünde görülür. Taşpazar Mahallesinde, XIII. yüzyılın ilk yarısında, inşa

⁷ Ali Gaznevi, Bablı, Fıkai, Mercaniye, Nakkaşiye ve Şeyh Cemaleddin Zaviyeleri (Uzluk, 1958: 58-60)

⁸ Konyalı, taç kapı kemerinin karnında ve köşeliğinde bulunan tezyinatı Selçuklu devri eseri kabul ederek, bugün camide bulunan Minberden hareketle I. Mesud tarafından yaptırıldığını belirtmektedir. (Konyalı, 1974: I, 1226-27).

edilen Hacı Yusuf Mescidi (Çetintürk, 1986: 22; Görür, 1991: 59, 61; Bakırer, 1992: 213; Bakırer, 1994: 89-100)⁹ ise surun batı yönünde yerleşim birimi oluştuğunu gösterir. XIII. yüzyılın ortalarında inşa edilen Kesik Minare Cami, surun batısındaki başka bir iskan sahasına işaret etmektedir (Çetintürk, 1986: 53; Görür, 1991: 61). XIII. yüzyılın sonlarında yapıldığı ileri sürülen (Görür, 1991: 66) Tekke Mescidi, surun batı yönündeki iskanın yoğunlaşmaya başladığını gösterir. Görüldüğü üzere sur dışında, özellikle kuzey ve batısında yoğun olmak üzere, mahallelerin kurulduğu anlaşılıyor. Debbağlar Mahallesi'nin surun batı istikametinde kurulduğu bilinmektedir.

Kale kapılarından isimlerini alan *Kiçi Kapu*, *Meydan* ve *Bab-ı Konya* Mahallelerinin, Selçuklular devrinden itibaren kurulan mahalleler olduğu görülmektedir. Kiçi Kapu Mahallesi surun doğu istikametinde, Meydan mahallesi surun kuzey istikametinde, Bab-ı Konya mahallesi ise surun batı istikametinde kurulmuştur (Topal, 2006: 31-33).

İsmlerine ilk olarak 1476 tarihli vakıf defterinde rastladığımız ve muhtemelen XV. yüzyılın ilk yarısında kurulmuş olan; Boyacı Ali, Emirza Bey, Mevlana Yakup, Emir Fakih, Hatip, Kerim Hasan, Paşacık ve Çeşme (Uzluk, 1958: 58-59) mahallelerinin de sur dışında olduğu tahmin edilmektedir.

İsmi günümüze kadar muhafaza eden surun kuzey istikametinde kurulmuş olan *Darü's-şifa Mahallesi* Selçuklular zamanından beri bir yerleşim birimidir. Selçuklular devrinde şehirde "*Darü's-şifa*" (Aksarâyî, 2000: 247) nin bulunduğu bilinmektedir. Beylikler devrinde de yapının akıl ve ruh sağlığının tedavi edildiği bir yer olduğu anlaşılmaktadır¹⁰. Bu bilgiler, surun kuzey istikametindeki *Darü's-şifa* mahallesinin, Selçuklulardan itibaren mevcut olduğunu ortaya koymaktadır.

Mahallelerin İsmlendirilmesi: Selçuklu Devri mahallelerinde dikkat çeken önemli bir husus mahalle isimlerinin, genellikle, bir şahıs adını taşımasıdır. Bu, mahallede oturan varlıklı, zengin ve nüfuzlu bir kişidir. Çoğu, mahallelerine bir de mescid yaptırmışlardır (Baykara, 1985: 50). Mahalleler, bir cami veya mescidin etrafında kurulduğu için, mahalleler bu eserleri yaptıranların ismini almaktaydı¹¹. Tespit edilen 16

⁹ Aksarâyî'de El-Hac Yusuf olarak zikredilmektedir. (Aksarâyî, 2000: 248).

¹⁰ Bezm u Rezm de darüşşifanın iki kez tımarhane şeklinde kaydedildiği görülür. Yazar devrin siyasi bir hadisesini anlatırken "*Ali Beğ, Niğde'den hareket ederek Aksaray Tımarhanesine gitti*" demektedir. (Esterâbadî, 1990: 144, 477) Başka bir rivayet de ise Kadı Buhaneddin'in Aksaray'da tımarhane yanına indiğini belirtmektedir. (Esterâbadî, 1990: 426-427).

¹¹ Boyacı Ali, Emirza Bey, Mevlana Yakub, Kerim Hasan, Paşacık, Emir Fakih ve Hatib (Uzluk, 1958: 58-59).

mahalleden 7 tanesi, mescid yaptıran banilerin isimlerini almıştır. Bu, şehirdeki mahallelerin % 43'üne tekabül etmektedir. Minare mahallesi ise, Karamanoğlu Cami Minaresinden hareketle ismini almıştır. Dikkatimizi çeken bir husus da, Aksaray'daki mahallelerin bazıları isimlerini sur kapılarından almaktadır. *Meydan, Kiçi Kapu ve Bab-ı Konya* mahalleleri bu türden mahallelerdir. Bu, mahallelerin % 18'ine tekabül etmektedir. *Dabaklar Mahallesi* ise şehirdeki bir esnaf zümresinden ismini almıştır. *Çeşme Mahallesi*'nin ise ismini bir mimari eserden aldığı görülür. *Darü'ş-şifa* mahallesi ise ismini bir sağlık kurumundan almıştır. Ağırlıklı olarak hububat ürünlerinin alım-satımının yapıldığı Taş Pazar, zamanla bir mahalle ismi olmuştur. Bölücek mahallesinin ise, çok genişleyen Taşpazar mahallesinden bölünerek bu ismi aldığı tahmin edilmektedir. Burada dikkatimizi çeken bir husus da, Selçuklu ve Karamanoğulları Devrindeki mahallelerden hiçbirinde Türklerden önceki döneme ait bir isme rastlanmamasıdır.

Sonuç olarak, Neolitik Çağdan itibaren bir yerleşim birimi olsa da, Aksaray, eski bir Bizans şehrinin imar ve iskanı neticesine değil, Türkler tarafından yeniden kurulmuş bir şehirdir. XIII. yüzyılın başlarında, özellikle, surun kuzey ve batı istikametinde başlayan iskan ve yerleşme, kısa sürede surun bütün yönlerinde genişlemiştir. Aksaray, Karaman oğulları döneminde 16 mahalleden oluşan küçük bir şehirdir.

KAYNAKÇA

- AKŞİT, Ahmet, (2003), "Cacaoğlu Vakfiyesine Göre Kırşehir'de İskan ve Mahalleler", **60. Yılında İlim ve Fikir Adamı Prof. Dr. Kâzım Yaşar Koprıman'a Armağanı**, Elektronik Basım Yayım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, Ankara, s. 119-128.
- AKYURT, M. Yusuf, (1941), **Resimli Türk Abideleri II**, TTK. Ktp. nr.596.
- Anonim, (1952), **Tarih-i Al-i Selçuk**, trc. F. Nafiz Uzluk, Ankara.
- Aşık Paşaoğlu Tarihi**, (1992), çev. H. Nihal Atsız, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul.
- Aziz B. Erdeşir-i Esterâbadî, (1990), **Bezm u Rezm**, çev. Mürsel Öztürk, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- BAKIRER, Ömür, (1992), "Aksaray Cıncıklı Mescid'in Ön Yüzündeki Geometrik Örgü Düzenlemelerinin Tasarımı İçin Bir Deneme", **IX. Vakıflar Haftası Kitabı**, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, s. 213-219.

- _____, (1994), “Aksaray Cıncıklı Mescid Ön Yüz Düzeni için Bir deneme”, **Suut Kemal Yetkin’e Armağan**, Meteksan Limited Şirketi Basımevi, Ankara s. 89-100.
- BAYKARA, Tuncer, (1985), **Türkiye Selçukluları Devrinde Konya**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- _____, (1996), “Ulu Cami Selçuklu Şehrinde İskanı Belirleyen bir kaynak Olarak”, **Bellekten**, LX/227, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, s. 35-58.
- CAHEN, Claude, (2000), **Osmanlılardan Önce Anadolu**, çev. Erol Üyepazarıcı, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- ÇETİNTÜRK, E. Nihal, (1986), **Aksaray (Niğde) ve Çevresinde Türk eserleri**, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ERGENÇ, Özer, (1980), “Osmanlı Şehrinde Esnaf Örgütlerinin Fizikî Yapıya Etkileri”, **I. Uluslararası Türkiye’nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi Kongresi Tebliğleri (Ankara, 11-13 Temmuz 1977)**, Meteksan Limited Şirketi, Ankara, s. 103-109.
- _____, (1981), “Osmanlı Şehirlerindeki Yönetim Kurumlarının Niteliği Üzerine Bazı Düşünceler”, **VIII. Türk Tarih Kongresi (Ankara 11-15 Ekim 1976)**, II, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, s. 1265-1276.
- _____, (1984), “Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Niteliği Üzerine”, **Osmanlı Araştırmaları**, IV, s. 69-77.
- Hasanbeyzade Ahmed Şikari, **Karaman Oğulları Tarihi**, (1946), çev. Mahmud Mesud Koman, Yeni Kitap Basımevi, Konya.
- GÖDE, Kemal, (1994), **Eretnahılar (1327-1381)**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- GÖRÜR, Muhammet, (1991), **Anadolu Selçuklu ve Beylikler Döneminde Aksaray Şehri**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- İZBIRAK, Reşat, (1952), “Aksaray ve Çevresi”, **Hasandağı**, Ankara, s. 5, 12.
- Kerîmüddin Mahmud-i Aksarâyî, (2000), **Müsâmeretü'l-Ahbâr**, çev. Mürsel Öztürk, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- KONYALI, İ. Hakkı, (1973), “Aksaray Ulu Cami”, **Vakıflar Dergisi**, X, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, s. 273-288.

- _____, (1974), **Abideleri ve Kitabeleri İle Niğde Aksaray Tarihi**, I-III, Fatih Yayınevi Matbaası, İstanbul.
- KUBAN, Doğan (1968), “Anadolu Türk Şehri, Tarihi Gelişmesi Sosyal ve Fizikî Özellikleri Üzerine Bazı Gelişmeler”, **Vakıflar Dergisi**, VII, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, s. 53-73.
- LEAKE, William Martin, (1976), **Journal of a Tour in Asia Minor**, New York.
- ORAL, M. Zeki, (1962), “Aksaray’ın Tarihi Önemi ve Vakıfları”, **Vakıflar Dergisi**, V, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, s. 223-240.
- ÖZKAN, Süleyman, (1994), “Aksaray İli Arkeoloji Araştırmalarına Toplu Bir Bakış”, **Tarih İncelemeleri Dergisi**, IX, s. 159-172.
- STRABON, (2000), **Geographika Antik Anadolu Coğrafyası (XII-XIII-XIV)**, çev. Adnan Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- SÜMER, Faruk, (2001), “Karamanoğulları”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, XXIV, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi Genel Müdürlüğü, İstanbul, s. 454-460.
- ŞAHİN, İlhan, (1989), “Aksaray”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi**, II, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi Genel Müdürlüğü, İstanbul, s. 291-292.
- TEXIER, Charles, (2002), **Küçük Asya Coğrafyası, Tarihi ve Arkeolojisi**, çev. Ali Suat; Latin Harflerine Aktaran Kazım Yaşar Koçpraman; Sadeleştiren Musa Yıldız, I-III, Ankara.
- TEZCAN, Burhan, (1958), “Aksaray ve Çevresinde Derlenen Eserler”, **Bellekten**, XXII/88, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, s. 517-525.
- TOPAL, Nevzat, (2006), **Anadolu Selçukluları Devrinde Aksaray Şehri**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- TUNCEL, Metin, (1981), “Tarih Boyunca Türkiye’de Kent Kuruluşları”, **Doğumunun 100. Yılında Atatürk’e Armağan**, İstanbul, s. 309-350.
- UZLUK, F. Nafiz, (1958), **Fatih Devrinde Karaman Eyâleti Vakıfları Fihristi**, Doğu Limited Şirketi Matbaası, Ankara.
- YÖRÜK, Doğan, (2005), **XVI. Yüzyılda Aksaray Sancağı (1500-1584)**, Tablet Kitabevi, Konya.

YÜCEL, Yaşar, (1970), **Kadı Burhaneddin Ahmed ve Devleti (1344-1398)**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara.